

'Britannicus' mist macht der liefde

Toneel: Britannicus van Racine door Toneelschuur en Toneelgroep Amsterdam. Gezien 18/11 Toneelschuur, Haarlem. Aldaar t/m 1/12. Inl. 023-5173910, www.toneelgroepamsterdam.nl

Door

RAYMOND VAN DEN BOOGAARD
Het decor is bepaald onheilspellend. De jonge regisseur Thibaud Delpout laat zijn *Britannicus* spelen in een hal die nog het meest wegheeft van de koelcellen waarin de nog niet geïdentificeerde lijken van Srebrenica liggen opgeslagen: rij na rij van plastic dozen met menselijke resten en op de achtergrond een nog niet gerubriceerde stapel zakken, die kennelijk lijken moeten verbeelden.

Het is duidelijk: regisseur Thibaud Delpout ziet de tragedie *Britannicus* van Jean Racine (1669) primair als een politieke tragedie. Het verhaal is gesitueerd in 55 na Christus, wanneer Nero zijn broer Britannicus laat vermoorden, nadat hij eerst diens verloofde, Junia, heeft geschaakt. Door die moord ontdoet Nero zich van een rivaal in de liefde én de politiek. Keizerinmoeder Agrippina heeft namelijk spijt dat ze Nero op de troon heeft geholpen en maakt aanstalten alsnog Britannicus voor het hoogste ambt in het Romeinse rijk te bestemmen.

Daartoe aangespoord door een raadgever, Narcissus, besluit Nero tot de radicaalste oplossing: moord. Elke andere oplossing, bevoogt Narcissus op een laatste moment waarop Nero lijkt te aarzelen, zou twijfel wekken aan het vermogen van de zittende keizer om de macht ook werkelijk uit te oefenen en van hem een bespottende figuur maken.

Deze Nietzscheaanse regieopvatting doet weinig recht aan het liefdesdrama dat *Britannicus* ook is. De liefde van twee broers voor dezelfde vrouw, en hun onderlinge jaloezie, spelen in Delpouts visie maar nauwelijks een rol. Het maakt de twee centrale vrouwenrollen in de opvoering tot een min of meer ondankbare opdracht, waarvan de beide actrices zich overigens uitstekend kwijten. Junia (Markoesa Hamer) ligt in het begin als een willoos en verkracht slachtoffer van de rivaliteit van twee mannen ter aarde en slaagt er niet in om de zich ontpinnende tragedie nog te beïnvloeden. Agrippina (Marieke Heebink) is de oudere, vrouwelijke 'power broker' in wier meningen en tactieken niemand meer belang stelt en die – tot haar ontsteltenis – definitief wordt gemarginaliseerd.

Door Delpouts eenzijdige keuze voor de machtspolitiek verliest de tragedie *Britannicus* wel iets van zijn kracht. De dialogen tussen Nero (Eelco Smits) en Britannicus (Alwin Pulinckx) verzwakken door

het bijna geheel ontbreken van erotische spanning. Misschien ligt daarin de grote zwakte van de voorstelling: Delpout is er niet in geslaagd te laten zien dat ook het persoonlijke politiek kan zijn. Daardoor ontkent Delpout dat liefde ook macht is, en verdomd werkzaam als zodanig, in het leven en in de tragedie.

Een decor met verwijzingen naar Srebrenica, Rwanda en Darfur biedt daarvoor geen afdoende compensatie, want de moord op Britannicus is, zoals de toeschouwer weet, niet zozeer de voorbode van historische rampen, maar van een door persoonlijke perversies gedreven keizerlijk bewind.

Maar er staat veel tegenover. De zorgvuldige manier waarop wordt omgegaan met de prachtige vertaling van Laurens Spoor bijvoorbeeld. Delpout heeft een zowel keiharde als erg inzichtelijke voorstelling gemaakt.

Britannicus (Alwin Pulinckx) sterft in de armen van Nero (Eelco Smits) in de voorstelling 'Britannicus'. (Foto Sanne Peper)